

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie

Aprobat
La ședința Catedrei de Psihologie
din: 27.10.2015
proces verbal nr: 2
Șefa catedrei : Silvia Briceag, conf. univ., dr.
Recenzent: Silvia Briceag, conf. univ., dr.
la Consiliul Facultății
SEPA
din: 08.12.2015
procesul verbal nr: 3

CURRICULUM

Cursul universitar

Psihologia mărturiei judiciare

Informații despre titularul de curs:

Nume: *Mihail Șleahtițchi*

Titlu științific : *conferențiar universitar, doctor in psihologie, doctor în pedagogie*

Informații de contact:e-mail : *mihaislehtitchi@yahoo.com*

Orar consultații: *Vineri, 15.50 – 17.00*

Bălți, 2015

Universitatea de Stat "Alec Russo" din Balți		Denumire unității de curs	
Facultatea	<i>Științe ale educației, psihologie și arte</i>	Psihologia mărturiei judiciare	
Catedra	<i>Psihologie</i>		
Domeniul general de studiu	<i>32 Științe sociale</i>	Categoria disciplinei (F/G/U/S/M²): F	Semestrul (1-8): 3
Tipul programului	<i>Program de profesionalizare</i>		
Denumirea programului (specializarea)	<i>Psihologie judiciara</i>	Tipul unității de curs (O/A/L³): O	

I. Structură disciplină

Număr de ore/săptămână				Credite	Total ore/ Semestru⁴	Total ore de activitate individuală⁵	Forma de evaluare (C/Exs/Exo/Eec/T)⁶	Limba de predare
Curs	Sem.	Lab.	Proiect					
2	3	-	-	5	40	110	Exo	Româna

II. Personal didactic

	Gradul didactic	Titlul științific	Prenumele și numele	Încadrarea (titular/cumul)
Curs	<i>conf. univ.</i>	<i>dr.</i>	<i>Mihail Șlehtițchi</i>	<i>titular</i>
Seminar	<i>conf. univ</i>	<i>dr.</i>	<i>Mihail Șlehtițchi</i>	<i>titular</i>

III. Precondiții de accesare a disciplinei (se menționează disciplinele care trebuie studiate anterior)

Cunostinte si competente din domeniile: **psihologie generală, psihologie diferențială, psihologia vârstelor, psihologie socială, psihologie judiciară, psihologia gender, psihopatologie, sociologia crimei și criminalității, criminologie și criminalistică**

IV. Obiectivele disciplinei (maximum 10 rânduri, în corelare cu obiectivele și misiunea specializării, exprimate prin deprinderi, aptitudini și competențe)

Cursul *Psihologia mărturiei judiciare* este chemat să le ofere studenților-masteranzi competențele necesare identificării entității fenomenului de mărturie judiciară, a cauzelor care stau la baza apariției lui, a formelor prin care el se impune și a efectelor cauzate de existența lui .

V. Tematica disciplinei

Curs	Mărturia judiciară: aspecte noționale. Problematika psihologică a mărturiei judiciare. Substratul psihologic al relației procesuale „martor - magistrat”. Mărturia de bună credință: delimitări conceptuale. Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: <i>considerente de ordin general</i> . Mărturia de rea credință: delimitări conceptuale. Psihologia mărturiei judiciare - un domeniu în ascensiune. Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în identificarea infractorilor. Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional.
Seminar	Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Teoria „unghiului de deviere” și rolul ei în explicarea procesului de mărturie judiciară. Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință, de la faza <i>recepției senzoriale</i> la cea a <i>reactivării informațiilor</i> . Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor, de la <i>recunoașterea persoanelor</i> la <i>recunoașterea după fotografii</i> . Controlul veridicității mărturiei judiciare suspectate a fi de rea credință [după criteriile: <i>sursa mărturiei, poziția martorului în raport cu părțile din proces, condiția socio-morală și psihocomportamentală, interesul manifestat de martor față de problematica probațiunii sau/și buna credință în evaluarea mărturiei</i>]. Abordări empirice de ultimă oră în domeniul mărturiei judiciare.

VI. Bibliografie minimală obligatorie:

- *Bogdan T., Sântea I. Psihologia martorului și mărturiilor // T. Bogdan, I. Sântea. Psihologie judiciară. – București: Editura Themis Cart, 2009.*
- *Butoi T., Butoi I. – T.. Problematika psihologică a mărturiei și a martorului // T. Butoi, I.-T. Butoi. Psihologie judiciară. Tratat universitar. – Volumul I. - București: Editura Fundației România de Măine, 2001. – P.138 – 223.*
- *Toma D.T. Psihologia martorului și tactica ascultării. – București: Editura Focus, 2005.*
- *Еникеев М.И. Психология допроса свидетеля // М.И. Еникеев. Общая и юридическая психология. - СПб: Издательский Дом Питер, 2004. – С. 486 – 498.*
- *Чуфаровский Ю.В. Психология допроса свидетелей // Ю.В. Чуфаровский. Юридическая психология. - Москва: Издательство Право и Закон, 1997. – С. 232 – 238.*

VII. Metode didactice folosite

Curs: *expunerea, dezbaterea, comparația, interpretarea statistică, intervenția analitico-sintetică, problematizarea, prezentarea grafică, demersul euristic dirijat ;*

Seminar: *dezbaterea, focus-group-ul, tehnica dosarului academic, studiul de caz, testarea docimologică, rezolvarea de probleme/exerciții.*

VIII. Evaluare:

Pre-condiții	Efectuarea tuturor activităților cu caracter evaluativ în cadrul orelor practice (seminarelor): <i>focus-group-uri, studii de caz, testări docimologice, rezolvări de probleme/exerciții etc.</i>
---------------------	---

		Modalități și mijloace de evaluare	Procent din nota finală
<i>Evaluare finală:</i>		<i>Examen oral</i>	40%
<i>Evaluare curentă</i>	<i>Seminar</i>		60%
	<i>Teza de an</i>		

Data avizării:

Șefa Catedrei de psihologie:

Conf. univ. dr. Silvia Briceag

Titular curs:

Conf. univ. dr. Mihail Șlehtițchi

1.Repartizarea orelor conform planului de studii

Denumirea disciplinei/specialitatea			Psihologia mărturiei judiciare					
Forma de învățământ	sem	Nr. credite	Total ore		Ore prelegeri	Ore seminare	Ore laborator	Forma evaluare
			auditoriale	St.ind.dir.				
<i>Cu frecvență la zi</i>	1	3	40	110	10	30	-----	examen

2. Descrierea disciplinei:

a) *Locul și rolul disciplinei în contextul concepției de formare profesională a specialistului :*

Cursul *Psihologia mărturiei judiciare* este chemat să le ofere studenților-masteranzi competențele necesare identificării entității fenomenului de mărturie judiciară, a cauzelor care stau la baza apariției lui și a consecințelor pe care el le provoacă. Parcurgând faza teoretică (care va include teme acoperind definirea conceptului de *mărturie judiciară*, identificarea *problematicii psihologice a mărturiei judiciare* sau/și *tipologia mărturiei judiciare*), studenții vor avea posibilitatea să se antreneze în într-o serie de acțiuni cu caracter practic (dezbateri și testări docimologice asupra specificității fenomenului de mărturie judiciară, evaluarea veridicității mărturiei judiciare susținute a fi de rea credință, rezolvare de probleme și exerciții cu referire la posibilitățile de aplicare a datelor din sfera psihologiei mărturiei judiciare etc.). La finele cursului, studenții vor trebui să probeze că au atins un anumit nivel de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor din domeniul psihologiei mărturiei judiciare și că, totodată, pot aplica datele din acest domeniu în scopul identificării infractorilor și profilaxiei acțiunilor cu caracter infracțional.

b) *Competențe dobândite:*

Cunoaștere și înțelegere (cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei):

- cunoașterea și conștientizarea impactului pe care îl au cunoștințele și competențele din domeniul psihologiei mărturiei judiciare ;
- cunoașterea principiilor și paradigmatelor care stau la baza funcționării psihologiei mărturiei judiciare ;
- cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor și concepțiilor care explică natura psihologică a mărturiei judiciare ;
- cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor și concepțiilor care explică consecințele fenomenului de mărturie judiciară ;
- cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor și concepțiilor care explică particularitățile psihologice ale fenomenului de mărturie judiciară ;
- cunoașterea și înțelegerea caracterului specific al strategiilor de aplicare datelor din domeniul psihologiei mărturiei judiciare în identificarea infractorilor;
- cunoașterea și înțelegerea caracterului specific al strategiilor de aplicare datelor din domeniul psihologiei mărturiei judiciare în profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional.

Explicare și interpretare :

- explicarea și ilustrarea diferențelor psihologice existente între mărturia judiciară de bună credință și cea de rea credință;
- explicarea teoriilor care explică dinamica procesului de mărturie judiciară;
- ilustrarea și interpretarea consecințelor procesului de mărturie judiciară ;
- explicarea fundamentelor psihologice ale mărturiei judiciare de bună și de rea credință ;
- argumentarea ponderii pe care o are psihologia mărturiei judiciare în identificarea infractorilor sau/și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional.

Instrumental – aplicativ :

- analiza și administrarea situațiilor legate de mărturia judiciară de bună credință (de la faza *recepției senzoriale* la cea a *reactivării informațiilor*);
- elaborarea modalităților de verificare a veridicității mărturiei judiciare suspionate a fi de rea credință;
- proiectarea strategiilor și tehnicilor de securizare contra mărturilor de rea credință;
- promovarea campaniilor de informare asupra mărturilor de rea credință și modalităților de prevenire a acestora.

Atitudinale :

- manifestarea unei atitudini profesionale responsabile față de domeniul psihologiei mărturiei judiciare în calitatea acestuia de sursă informațională și instrument de intervenție ;
- conștientizare rolului pe care îl deține psihologia mărturiei judiciare în identificarea infractorilor și diminuarea ratei de infracționalitate ;
- respectarea strictă a normelor deontologice în procesul de aplicare a datelor din domeniul psihologiei mărturiei judiciare în identificarea infractorilor sau/și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional.

c) Finalitati:

la nivel de cunoaștere și înțelegere, studenții vor trebui să demonstreze că pot :

- să determine obiectul de studiu al disciplinei, istoria, structura și semnificațiile acesteia;
- să identifice metodele și tehnicile de cercetare în domeniu;
- să definească conceptele de martor și mărturie judiciară;
- să fie la curent teoriile care vizează entitatea, structura și etapele procesului de mărturie judiciară;
- să cunoască în ce rezidă specificitatea procesului de mărturie judiciară și să fie la curent cu fundamentele psihologice ale acestuia;
- să cunoască caracteristicile psihologice ale diferitelor categorii de martori;
- să cunoască modalitățile de securizare contra mărturiei de rea credință;
- să cunoască dificultățile de natură psihologică sau/și psihosociologică care aduc prejudicii procesului de mărturie judiciară.

La nivel de aplicare, studenții vor trebui să demonstreze că pot:

- explica resorturile psihologice și psihosociologice ale procesului de mărturie judiciară ;
- prezenta și fundamenta semnificațiile, construcția și efectele procesului de mărturie judiciară;
- diagnostica problemele existente în domeniul mărturiei judiciare ;
- stabili indicii de calitate ai procesului de mărturie judiciară;
- identifica și comenta factorii generatori ai mărturiilor de rea credință;
- proiecta strategii și tehnici de securizare contra mărturiilor de rea credință.

La nivel de integrare, studenții vor trebui să demonstreze că pot:

- lua atitudine față de interpretările legate de fenomenul mărturiei judiciare (de la teoriile clasice la cele contemporane);
- aborda problematica procesului de mărturie judiciară dintr-o perspectivă psihologică ;
- identifica profilul psihologic al diferitelor categorii de martori;
- identifica particularitățile specifice ale diferitelor acțiuni circumscrise procesului de mărturie judiciară;
- elabora strategii și tehnici de securizare contra mărturiei de rea credință;
- organiza și desfășura campanii de promovare a celor mai bune practici din domeniul mărturiei judiciare.

4.Distribuirea modulara a cursului

N d/r	Unitatile tematice ale cursului	Prelegeri: 10		Seminar:30	
		Aud 10	li.dir 10	Aud 30	Lid 30
1	Tema plan(puncte de reper, aplicatii practice p/u seminare)				
	<p>1. Introducere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mărturia judiciară: aspecte noționale. • Problematika psihologică a mărturiei judiciare. • Substratul psihologic al relației procesuale „martor - magistrat”. <p>Aplicații practice :</p> <p>a) elaborarea dosarului academic „Problematika psihologică a mărturiei judiciare”;</p> <p>b) aplicarea testului docimologic cu tema „Mărturia judiciară și semnificațiile ei psihologice”;</p> <p>c) studii de caz cu referire la substratul psihologic al relației procesuale „ martor – magistrat”.</p>	2	2	4	4
	<p>2. Mărturia de bună credință</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mărturia de bună credință: delimitări conceptuale. • Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Teoria „unghiului de deviere”. • Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza <i>recepției senzoriale</i>. • bună credință. Faza <i>decodării informațiilor</i>. • Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza <i>stocării informațiilor</i>. • Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza <i>reactivării informațiilor</i>. <p>Aplicații practice :</p> <p>a) elaborarea dosarului academic <i>Mărturia de bună credință</i>;</p> <p>b) aplicarea testului docimologic cu tema „ <i>Mărturia de bună credință și fazele ei</i>”;</p> <p>c) studii de caz asupra <i>fundamentelor psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință</i>.</p>	2	2	4	4
	<p>3. Aplicarea practică a fenomenului de reactivare informațională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: <i>considerente de ordin general</i>. • Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: <i>recunoașterea persoanelor</i>. • Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: <i>recunoașterea cadavrelor</i>. • Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: <i>recunoașterea după fotografii</i>. 	2	2	8	8

	<p>Aplicații practice :</p> <p>a) elaborarea tabelului academic comparativ „ <i>Domeniile de aplicare practică a reactivării informațiilor</i>”;</p> <p>b) aplicarea testului docimologic cu tema „ <i>Domeniile de aplicare practică a reactivării informațiilor</i>”;</p> <p>c) studii de caz asupra celor mai importante domenii de aplicare practică a fenomenului de reactivare informațională.</p>				
	<p>4. Mărturia de rea credință</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mărturia de rea credință: delimitări conceptuale. • Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul <i>sursei mărturiei</i>. • Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul <i>poziției martorului în raport cu părțile din proces</i>. • Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul <i>condiției socio-morale și psihocomportamentale</i>. • Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul <i>interesului manifestat de martor față de problematica probațiunii</i>. • Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul <i>bunei credințe în evaluarea mărturiei</i>. <p>Aplicații practice :</p> <p>a) elaborarea dosarului academic „ <i>Mărturia de rea credință</i>”;</p> <p>b) aplicarea testului docimologic cu tema „ <i>Mărturia de rea credință și manifestările ei</i>”;</p> <p>c) probleme și exerciții cu referire la <i>posibilitățile de evaluare a veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință</i>.</p>	2	2	6	6
	<p>5. Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în identificarea infractorilor și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psihologia mărturiei judiciare - un domeniu în ascensiune. • Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în identificarea infractorilor. • Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional. 	2	2	8	8

Aplicații practice :

a) elaborarea dosarului academic „ *Psihologia mărturiei judiciare - un domeniu în ascensiune*”;

b) aplicarea testului docimologic cu tema „ *Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în identificarea infractorilor și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional*”;

c) studii de caz cu referire la *posibilitățile utilizării datelor din domeniul psihologiei mărturiei judiciare în identificarea infractorilor și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional*.

5. Bibliografie

- *Bogdan T., Sântea I.* Psihologia martorului și mărturiilor // *T.Bogdan, I. Sântea.* Psihologie judiciară. – București: Editura *Themis Cart*, 2009.
- *Butoi T., Butoi I. – T.* Problematika psihologică a mărturiei și a martorului // *T. Butoi, I.- T. Butoi.* Psihologie judiciară. Tratat universitar. – Volumul I. - București: Editura Fundației *România de Mâine*, 2001. – P.138 – 223.
- *Rusnac Sv.* Psihologia victimei și a martorului // *Sv. Rusnac.* Psihologia dreptului. – Chișinău: Editura *Arc*, 2000. – P. 212 – 230.
- *Toma D.T.* Psihologia martorului și tactica ascultării. – București: Editura *Focus*, 2005.
- *Voinea M., Dumitrescu F.* Psihologia anchetei și a mărturiei // *M. Voinea, F. Dumitrescu.* Psihosociologie judiciară. – București: Editura *Sylvi*, 1999. – P. 129 – 155.
- *Zdrenghia V.* Problematika psihologică a mărturiei judiciare și a martorului // *N. Mitrofan, V. Zdrenghia, T. Butoi.* Psihologie judiciară. – București: Casa de Editură și Presă *Șansa S.R.L.*, 1992. – P. 107 – 147.

* *
*

- *Гаврилова Н.И.* Понятие, виды и происхождение ошибок в свидетельских показаниях // *Т.Н. Курбатова* (сост.). Юридическая психология. - СПб: Издательский Дом *Питер*, 2001. – С. 253 – 270.
- *Еникеев М.И.* Психология допроса свидетеля // *М.И. Еникеев.* Общая и юридическая психология. - СПб: Издательский Дом *Питер*, 2004. – С. 486 – 498.
- *Чуфаровский Ю.В.* Психология допроса свидетелей // *Ю.В. Чуфаровский.* Юридическая психология. - Москва: Издательство *Право и Закон*, 1997. – С. 232 – 238.
- *Шиханцов Г.Г.* Психология допроса свидетеля и потерпевшего // *Г.Г. Шиханцов.* Юридическая психология. - Москва: Издательство *Зерцало*, 1998. – С. 192 – 198.

6. Lucrul individual dirijat

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual					
<i>(completați cu zero activitățile care nu sunt cerute)</i>					
1.	<i>Descifrarea și studiul notițelor de curs</i>	4	8.	<i>Pregătire prezentări orale</i>	2
2.	<i>Studiu după manual, suport de curs</i>		9.	<i>Pregătire examinare finală</i>	2
3.	<i>Studierea bibliografiei minime indicate</i>	4	10.	<i>Consultații</i>	2
4.	<i>Documentare bibliografică suplimentară</i>	4	11.	<i>Documentare pe teren</i>	
5.	<i>Activitate specifică de pregătire (ore)</i>		12.	<i>Identificare – prelucrare surse electronice (web sit-uri)</i>	6
6.	<i>Prelucrare texte, realizare traduceri</i>	4	13.	<i>Activități specifice (elaborare dosare academice, schițe de proiect etc.)</i>	10
7.	<i>Pregătire lucrări de control</i>	2	14.	<i>Alte activități ...</i>	-
TOTAL ore studiu individual (pe semestru) =			40		

7. Evaluare: *(forma, formula, exigente regulament, chestionar pentru proba evaluare finala, tematica tezelor de an)*

Forma de evaluare-examen **oral** ; formula : *media evaluarii curente/0,6+ nota ex /0,4=nota finala.*

Chestionar

pentu examenul la disciplina

Psihologia mărturiei judiciare

[Ciclul II- Studii superioare de masterat, Specializarea: Psihologie judiciară]

Titularul cursului:
Mihail Șleahțișchi,
doctor în psihologie,
doctor în pedagogie,
conferențiar universitar

- Mărturia judiciară: aspecte noționale.
- Problematika psihologică a mărturiei judiciare.
- Substratul psihologic al relației procesuale „martor - magistrat”.
- Mărturia de bună credință: delimitări conceptuale.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Teoria „unghiului de deviere”.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *recepției senzoriale*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *expectanțională*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *afectiv - emoțională*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Efectul *halo*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *decodării informațiilor*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *stocării informațiilor*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza *reactivării informațiilor*.
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (corelația dintre *memoria de recunoaștere* și cea *reproductivă*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (problema *uitării*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (*efectul de sugestibilitate*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (*capacitatea de verbalizare a martorului*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (fenomenul de *repetiție*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (fenomenul *schimbării de rol*).
- Fundamentele psihologice ale mărturiei judiciare de bună credință. Faza reactivării informațiilor (fenomenul *presiunii sociale*).
- Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: *recunoașterea persoanelor*.
- Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: *recunoașterea cadavrelor*.
- Domenii de aplicare practică a reactivării informațiilor: *recunoașterea după fotografii*.
- Mărturia de rea credință: delimitări conceptuale.
- Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul *sursei mărturiei*.
- Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul *poziției martorului în raport cu părțile din proces*.
- Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul *condiției socio-morale și psihocomportamentale*.
- Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul *interesului manifestat de martor față de problematica probațiunii*.
- Controlul veridicității mărturiei judiciare suspicionate a fi de rea credință. Criteriul *bunei credințe în evaluarea mărturiei*.
- Psihologia mărturiei judiciare și ponderea ei în identificarea infractorilor și profilaxia acțiunilor cu caracter infracțional.